

Sygn. akt III AUa 936/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Horbulewicz (spr.)
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska SSA Jerzy Andrzejewski
Protokolant:	Artur Lichota

po rozpoznaniu w dniu 8 sierpnia 2012 r. w Gdańsku

sprawy E. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

z dnia 22 lutego 2012 r., sygn. akt VII U 747/11

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyznaje E. D. prawo do emerytury pomostowej poczynając od dnia 12 sierpnia 2010 r.

Sygn. akt III AUa 936/12

UZASADNIENIE

Decyzja z dnia 27 września 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił E. D. prawa do emerytury pomostowej.

Odwołując się od powyższej decyzji wnioskodawca E. D. wniósł o zmianę decyzji organu rentowego poprzez przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej z tytułu pracy w szczególnym charakterze w oparciu o art. 9 oraz pkt 5 wykazu prac o szczególnym charakterze stanowiącym załącznik nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko przedstawione w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał E. D. prawo do emerytury pomostowej od dnia złożenia wniosku oraz stwierdził, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd Okręgowy swoje rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach rozważaniach:

Ubezpieczony E. D., urodzony dnia (...), w dniu 11 sierpnia 2010 r. wniósł do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę pomostową. Od dnia 12 sierpnia 2010 r. ubezpieczony nie pozostaje w stosunku pracy. W toku postępowania przed ZUS ubezpieczony udowodnił ponad 25-letni okres składkowy i nieskładkowy.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 27 września 2010 r. ZUS odmówił ubezpieczonemu E. D. prawa do emerytury pomostowej, albowiem nie udokumentował on wymaganego stażu pracy w szczególnym charakterze, tj. pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych.

Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczony w okresie od dnia 24 czerwca 1991 r. do dnia 11 sierpnia 2010 r. zatrudniony był w (...) Spółce z o.o. z siedzibą w G., w pełnym wymiarze czasu pracy, gdzie wykonywał pracę na następujących stanowiskach: maszynisty (od dnia 24 czerwca 1991 r. do dnia 31 marca 2003 r.), operatora sprzętu - maszynisty, sztauera (od dnia 01 kwietnia 2003 r. do dnia 31 maja 2009 r.), operatora sprzętu - maszynisty (od dnia 01 czerwca 2009 r. do dnia 30 listopada 2009 r.) oraz maszynisty pojazdów trakcyjnych (od dnia 01 grudnia 2009 r. do dnia 09 sierpnia 2010 r.).

W dniu 01 lipca 1994 r., na podstawie złożonego egzaminu ścisłego oraz jazdy próbnej, wnioskodawca uzyskał prawo samodzielnego kierowania spalinowymi pojazdami trakcyjnymi.

Praca wnioskodawcy we ww. okresie polegała przede wszystkim na wykonywaniu obowiązków maszynisty lokomotyw spalinowych, tj. kierowaniu lokomotywą - podstawianiu wagonów pod statki i magazyny oraz ich wyprowadzaniu. W latach 80-tych kierował on lokomotywą o mocy do 350 koni mechanicznych, a w latach 90 - tych lokomotywą o mocy 1.200 koni mechanicznych. W razie konieczności wnioskodawca wykonywał również obowiązki ustawiacza, polegające na spinaniu składu wagonów z lokomotywą. Prace te wykonywał przez 8 godzin dziennie. Wnioskodawca nigdy nie pracował jako sztauer. Jedynie w 2003 r., kiedy zaczął się kryzys i lokomotywy były likwidowane, wnioskodawca wykonywał dorywczo prace operatora sprzętu obsługując ciągnik albo układarkę (wózek widłowy) - praca ta zajmowała mu wówczas około pół godziny czasu.

W dniu 10 sierpnia 2010 r. lekarz medycyny pracy wydał wnioskodawcy zaświadczenia lekarskie nr (...) jego niezdolności do wykonywania pracy na stanowisku maszynista lokomotyw spalinowych.

Powyższy stan faktyczny Sąd I instancji ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, w tym aktach osobowych wnioskodawcy i w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu emerytalnego. Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków A. T. i J. C., które jako osoby obce, nie zainteresowane wynikiem postępowania w ocenie Sądu zasługują na walor wiarygodności, tym bardziej, że ich zeznania korespondują z pozostałym zgromadzonym w aktach sprawy materiałem dowodowym, jak również z zeznaniami ubezpieczonego, które także zdaniem Sądu zasługiwały na wiarę.

Sąd Okręgowy zważył, iż zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 237, poz. 1656 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5 - 12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5 - 9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Ponadto, zgodnie z treścią art. 9 ustawy o emeryturach pomostowych, pracownik

wykonyjący prace maszynistów pojazdów trakcyjnych wymienione w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, który spełnia warunki-określone w art. 4 pkt 1,4-7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

1) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn;

2) ma okres pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych wymienionej w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, wynoszący co najmniej 15 lat;

3) lekarz medycyny pracy wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych.

Zgodnie z załącznikiem nr 2 pkt 5 do cytowanej wyżej ustawy, pracą o szczególnym charakterze jest praca maszynistów pojazdów trakcyjnych (maszynisty pojazdów trakcyjnych, maszynisty instruktora, maszynisty zakładowego, maszynisty wieloczynnościowego i ciężkich maszyn do kolejowych robót budowlanych i kolejowej sieci trakcyjnej, kierowcy lokomotywy spalinowej o mocy do 300 KM, pomocnika maszynisty pojazdów trakcyjnych) i kierowników pociągów.

Sąd Okręgowy wskazał, iż bezspornym jest, że ubezpieczony ukończył 55 lat, rozwiązał stosunek pracy z dniem 11 sierpnia 2010 r., udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat i lekarz medycyny pracy wydał ubezpieczonemu orzeczenie o niezdolności do wykonywania pracy na stanowisku maszynisty lokomotywy spalinowych. Przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnym charakterze, tj. jako maszynista pojazdów trakcyjnych, może zostać uznany okres zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w G. począwszy od dnia 24 czerwca 1991 r. do dnia 09 sierpnia 2010 r. - na podstawie przedstawionego zaświadczenia z dnia 11 sierpnia 2001 r., gdyż jak wskazał pozwany organ rentowy wnioskodawca był wówczas zatrudniony na wielu stanowiskach i były to stanowiska łączone, w związku z czym nie mógł stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywać pracy maszynisty trakcyjnego, o której mowa w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W ocenie Sądu I instancji, fakt wykonywania przez ubezpieczonego w spornym okresie pracy w szczególnym charakterze jako maszynisty pojazdów trakcyjnych znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadczeniach pracy, świadczeniach wykonywania prac w szczególnych warunkach, zaświadczeniu z dnia 11 sierpnia 2010 r.). Został on potwierdzony i uszczegółowiony zeznaniami wnioskodawcy oraz świadków - współpracowników ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia - którzy zgodnie zeznali, iż ubezpieczony pracował przede wszystkim jako maszynista lokomotywy spalinowej i tylko pomocniczo wykonywał obowiązki ustawiacza, do czego zresztą miał też specjalne uprawnienia. Praca ustawiacza zajmowała mu jedynie kilka minut i polegała na połączeniu samej lokomotywy z wagonami. Wprawdzie z zeznań świadka J. C. wynika, że w sytuacji gdy pracownik miał wpisane w angażach inne stanowiska, to znaczy, że na polecenie przełożonego również wykonywał te prace, jednakże świadek nie miał wiedzy jak często. Wnioskodawca przyznał, że w 2003 r., jak zaczął się kryzys i były likwidowane lokomotywy, był proszony pod koniec dnia pracy, np. o 13.00, o pomoc przy załadunku towaru -

gdyż miał uprawnienia jako operator - jednakże pomoc ta miała charakter dorywczy, zajmowała mu około pół godziny czasu.

Sąd Okręgowy zaznaczył, iż podobnie jak przy pracy w szczególnych warunkach jedną z istotnych przesłanek uznania, że pracownik wykonuje pracę o szczególnym charakterze jest okoliczność, że wykonywanie tego rodzaju pracy należy do podstawowych obowiązków pracownika. Istotne jest zatem, żeby pracownik został zatrudniony do wykonywania określonej pracy o szczególnym charakterze i żeby jej wykonywanie stanowiło jego podstawowy obowiązek w ramach ustalonego w umowie o pracę wymiaru czasu pracy. W takim przypadku także dopuszczalne jest, aby w przerwach w wykonywaniu danej pracy o szczególnym charakterze, pracownik wykonywał również inne obowiązki, zlecone przez przełożonych lub wynikające z zakresu obowiązków. Ponadto trzeba mieć na uwadze, że z samej istoty niektórych rodzajów prac o szczególnym charakterze, wymienionych w załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, wynika, że prace te nie muszą być wykonywane przez cały (określony w umowie o pracę) czas pracy pracownika. W tych przypadkach bowiem istotna jest gotowość do świadczenia takiego rodzaju prac i szczególna sprawność psychofizyczna osób, które takie prace wykonują.

W związku z czym okoliczność, iż wnioskodawca wykonywał obowiązki ustawiacza, a także od czasu do czasu pomagał przy załadunku towarów, nie może być przeszkodą do uznania, iż w spornym okresie czasu od 24 czerwca 1991 r. do 09 sierpnia 2010 r. wykonywał on pracę o szczególnym charakterze jako maszynista pojazdów trakcyjnych.

Sąd Okręgowy uznał więc, iż wnioskodawca w spornym okresie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) sp. z o.o. w G. prace w szczególnym charakterze, a tym samym, iż spełnił wszystkie warunki niezbędne do uzyskania emerytury pomostowej, wymienione w art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd I instancji zwrócił także uwagę, że zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007r. OTK-A 2007/8/97 powyższy artykuł należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

W ocenie Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne, zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o dokumenty z akt osobowych wnioskodawcy oraz zeznania świadków i ubezpieczonego wyjaśniające zakres obowiązków i charakter pracy wnioskodawcy, co uzasadnia zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez wnioskowanie a contrario.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zaskarżając wyrok w pkt I oraz zarzucając mu naruszenie art. 4 w zw. z art. 49, art. 26 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r o emeryturach pomostowych (jednolity tekst Dz. U.z 2008r, Nr 237, poz. 353 z późn. zm.) w związku z art.129 ustawy z dnia 17.12.1998r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227), zwłaszcza przyjęcie, iż wnioskodawca spełnia wymogi ustawowe uzasadniające przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej od daty złożenia wniosku tj. od 11 sierpnia 2010r., pomimo iż ubezpieczony pozostawał w tym dniu w stosunku pracy, zatem w dniu złożenia wniosku o emeryturę pomostową nie został spełniony wymóg rozwiązania stosunku pracy .

Wskazując na powyższe pozwany wnosi o uwzględnienie apelacji i zmianę zaskarżonego wyroku w apelowanej części wyroku, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, iż w dniu 11 sierpnia 2010 r. wnioskodawca pozostawał jeszcze w zatrudnieniu, stosownie zaś do treści art. 4 pkt 7 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych - prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie warunki wymienione w tym artykule, m.in. z którym nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy. Prawo do emerytury pomostowej za okres od 11 sierpnia 2010 r. nie przysługuje zatem ubezpieczonemu ze względu na fakt, iż w tym dniu nie spełniał jeszcze łącznie wszystkich przesłanek wynikających z treści art. 4 ustawy pomostowej uzasadniających przyznanie prawa do emerytury pomostowej (brak rozwiązania stosunku pracy). Warunki do uzyskania prawa do emerytury wnioskodawca spełnia od 12 sierpnia 2010r.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej uwzględnienie, przyznając, że rozwiązanie stosunku pracy z pracodawcą - (...) Sp. z o.o. w G., nastąpiło w dniu 11 sierpnia 2010r. i tym samym, że wszystkie warunki do przyznania prawa do emerytury pomostowej, ubezpieczony spełnił począwszy od 12 sierpnia 2010r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna i skutkuje zmianą wyroku w zaskarżonej części, tj. przyznaniem wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej od dnia 12 sierpnia 2010 r.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że apelacja organu rentowego ograniczyła się do zakwestionowania orzeczenia Sądu I instancji jedynie w części dotyczącej daty przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej, którego to prawa pozwany nie zakwestionował, dzieląc w tym zakresie stanowisko Sądu Okręgowego.

Podkreślenia wymaga, iż wnioskodawca w odpowiedzi na apelację podzielił stanowisko pozwanego odnośnie daty początkowej przyznania mu prawa do emerytury pomostowej, co oznacza, iż na etapie postępowania apelacyjnego brak było sporu między stronami, które zgodnie wskazywały, iż E. D. winna zostać przyznana emerytura pomostowa od dnia 12 sierpnia 2010 r.

W ocenie Sądu odwoławczego, orzeczenie Sądu I instancji w zakresie daty przyznania żądanego przez wnioskodawcę świadczenia istotnie nie jest trafne.

Zgodnie z treścią art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656), prawo do emerytury pomostowej powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Jednym z tych warunków, zgodnie z treścią art. 4 pkt 7 ustawy o emeryturach pomostowych, jest rozwiązanie stosunku pracy. Przyznanie prawa do emerytury pomostowej nastąpić może zatem dopiero od dnia następnego po dniu rozwiązania stosunku pracy. Skoro więc stosunek pracy został rozwiązany z wnioskodawcą w dniu 11 sierpnia 2010 r., to prawo do emerytury pomostowej mogło mu zostać przyznane dopiero od dnia 12 sierpnia 2010 r.

Z powyższych względów, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej od dnia 12 sierpnia 2010 r.